

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 4. december 2019

Sag BS-27352/2019-HJR

British American Tobacco Western Europe Commercial Trading Limited
(advokat Thomas Ryhl)

mod

HDI-Gerling Verzekeringen N.V.
(advokat Jes Anker Mikkelsen)

I tidligere instans er afsagt dom af Sø- og Handelsretten den 6. juni 2019.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Michael Rekling, Hanne Schmidt og Lars Hjortnæs.

Påstande

Appellanten, British American Tobacco Western Europe Commercial Trading Limited, har nedlagt påstand om, at Højesteret antager sagen til realitetsbehandling.

Indstævnte, HDI-Gerling Verzekeringen N.V., har oplyst ikke at have bemærkninger til spørgsmålet om admittering.

Sagsfremstilling

Ankesagen angår, om British American Tobacco Western Europe Commercial Trading Limited er berettiget til udbetaling af en forsikringssum fra HDI-Gerling Verzekeringen N.V. Det er herunder et spørgsmål, om dansk ret finder anvendelse, og om et eventuelt krav måtte være forældet.

Den 10. november 2017 afsagde Sø- og Handelsretten kendelse vedrørende spørgsmålet om værneting og lovvalg. Af afgørelsen fremgår bl.a.:

”Det følger af Domsforordningens artikel 13, stk. 2, jf. artikel 12, at en skadelidte kan anlægge sag direkte mod skadevolderens forsikringsselskab på skadestedet, såfremt der er hjemmel for et direkte sagsanlæg. Retten skal derfor i første omgang tage stilling til, om det skal afgøres efter dansk eller hollandsk ret, om der er hjemmel til et direkte sagsanlæg mod HDI, idet det er ubestridt, at der ikke foreligger en sådan hjemmel efter hollandsk ret, mens en sådan findes efter dansk ret i forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2. Såfremt der herefter er værneting på skadestedet, skal retten dernæst tage stilling til, om sagsøgerne som skadelidte er bundet af den værnetingsaftale, som er indeholdt i forsikringsaftalen mellem HDI og Kazemier, jf. Domsforordningens artikel 15, nr. 3.

Der foreligger ikke noget kontraktforhold mellem sagsøgerne og HDI, og forsikringsaftalens lovvalg er derfor ikke umiddelbart gældende i forholdet mellem parterne.

Sagen vedrører et krav om erstatning uden for kontrakt foranlediget af, at det gods, som Kazemier havde påtaget sig at transportere, blev stjålet i Danmark, mens det var i Kazemiers varetægt. Skaden er således indtrådt i Danmark. Desuden skulle godset leveres i Danmark, og en af de skadelidte er hjemmehørende i Danmark. Her overfor står, at HDI og Kazemier er hjemmehørende i Holland, og at der i forsikringsaftalen mellem disse er aftalt, at tvister skal afgøres efter hollandsk ret og ved hollandsk værneting.

Efter en samlet vurdering af disse omstændigheder er det rettens opfattelse, at sagen har sin nærmeste tilknytning til Danmark, og at dansk ret derfor skal finde anvendelse ved afgørelsen af, om der i sagen er hjemmel for et direkte sagsanlæg mod HDI. Den omstændighed, at der mellem Exel, som ikke er part i denne sag, og Kazemier var indgået en aftale, som var underlagt engelsk ret og værneting, kan ikke føre til et andet resultat.

Det følger af forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2, at der i en situation som den foreliggende, hvor forsikringstageren, Kazemier, er gået konkurs, er hjemmel til at anlægge sag direkte mod Kazemiers forsikringsselskab HDI.

I medfør af Domsforordningens artikel 13, stk. 2, jf. artikel 12 er der derfor værneting i Danmark for sagsøgernes krav mod HDI, med mindre sagsøgerne er bundet af den værnetingsaftale, som er indeholdt i forsikringsaftalen mellem HDI og Kazemier.

EU-domstolen har ved dom af 13. juli 2017 i sag C-368/16 (Assens Havn) slået fast, at en værnetingsklausul, der er indgået mellem en forsikringsgiver og en forsikringstager, ikke kan gøres gældende over for skadelidte i forhold til den forsikrede skade, hvis denne ønsker at anlægge sag direkte mod forsikringsgiveren på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået (præmis 40). Der er, som anført i Højesterets kendelse af 9. oktober 2017 i Assens Havn sagen, ikke i dommen noget forbehold om, at dette resultat er betinget af, at den skadelidte i det konkrete tilfælde må anses for en svag part i økonomisk eller juridisk henseende. Det følger heraf, at sagsøgerne i denne sag ikke er bundet af den værnetingsaftale, som er indgået mellem HDI og Kazemier, og derfor med rette har anlagt sagen i Danmark.”

I Sø- og Handelsrettens dom af 6. juni 2019 hedder det bl.a.:

”Sø- og Handelsretten bemærker indledningsvist, at retten ved kendelse af 10. november 2017 fandt, at sagen havde sin nærmeste tilknytning til Danmark, og at dansk ret skulle finde anvendelse ved afgørelsen af, om der kunne anlægges sag mod HDI-Gerling i Danmark. Retten fandt herefter, at der var værneting for sagen i Danmark, idet der ikke kunne lægges vægt på den værnetingsaftale, der var indgået mellem HDI-Gerling og Kazemier.

Retten finder på baggrund af ovennævnte kendelse, at den resterende del af sagen ligeledes må afgøres efter dansk ret, herunder afgørelsen om forældelse.

Efter forældelseslovens § 3 er forældelsesfristen 3 år. Det fremgår af lovens § 3, stk. 2, at hvis fordringshaveren var ubekendt med fordringen eller skyldneren, regnes forældelsesfristen først fra den dag, da fordringshaveren fik eller burde have fået kendskab hertil.

Det fremgår af forældelseslovens § 16, stk. 1 og 2, at forældelsen afbrydes, når fordringshaveren foretager retslige skridt mod skyldneren med henblik på bl.a. at erhverve dom ved indlevering af stævning eller betalingspåkrav til retten.

Det fremgår af forsikringsaftalelovens § 29, stk. 1, at krav i anledning af forsikringsaftalen forældes efter reglerne i forældelsesloven, jf. dog forsikringsaftalelovens § 29, stk. 2-6.

Retten finder det på baggrund af sagens oplysninger godtgjort, at der skete tyveri af 756 kartoner cigaretter den 19. september 2011 under ophold på Scandinavian Transit Center nær Køge.

Retten finder det ligeledes godtgjort, at British American Tobacco umiddelbart herefter rettede henvendelse til Kazemier med anmodning om erstatning, hvilket fremgår af e-mail af 20. september 2011 fra Folkert Postma fra Kazemier. Det fremgår herudover af denne e-mail, at Kazemier efter modtagelsen af henvendelsen fra British American Tobacco havde underrettet Kazemiers forsikrings-selskab HDI-Gerling om kravet.

British American Tobacco anlagde sag mod Kazemier og Exel Europe Limited den 21. september 2011 ved High Court of Justice i England.

High Court of Justice afviste ved dom af 23. marts 2012 at behandle sagen.

Court of Appeals ændrede ved dom af 23. oktober 2013 afgørelsen fra High Court of Justice, inden sagen endeligt blev afvist ved dom af 28. oktober 2015 fra Supreme Court, fordi der ikke var værneting for sagen i England.

Retten lægger på baggrund af de foreliggende oplysninger til grund, at HDI-Gerling ikke på noget tidspunkt blev inddraget i sagen i England, ligesom de heller ikke blev skriftligt underrettet om forfølgningen og opfordret til at varetage deres interesser under sagen i henhold til forældelseslovens § 22, stk. 1.

Kazemier gik konkurs den 18. september 2012.

Det fremgår af forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2, at den skadelidte indtræder i den sikredes ret imod selskabet, hvis skadelidtes krav på erstatning er omfattet af bl.a. sikredes konkurs. I det omfang skadelidtes krav ikke er blevet dækket, kan det fulde krav på erstatning rettes mod selskabet.

Det fremgår bl.a. af forarbejderne til § 95, stk. 2, (Forslag til lov om ændring af lov om forsikringsaftaler, lov om erstatningsansvar og lov om kreditaftaler, 2002/1 LSF 169), at det med bestemmelsen udtrykkeligt skulle fremgå af loven, at skadelidte i overensstemmelse med retspraksis i tilfælde af skadevolderens konkurs har et direkte krav mod skadevolderens ansvarsforsikringsselskab. Skadelidte indtræder i sikredes ret imod selskabet. Dette indebærer bl.a., at forsikringsselskabet også i tilfælde af skadevolderens konkurs kan gøre de samme indsigelser gældende over for skadelidte som over for skadevolderen/sikrede.

British American Tobacco har overordnet vedrørende dansk ret henvist til, at forældelsen i forhold til HDI-Gerling allerede blev afbrudt, da Kazemier underrettede HDI-Gerling om kravet umiddelbart efter tyveriet, idet British American Tobacco efter indtrædelsen i Kazemiers ret mod HDI-Gerling tillige kan støtte ret på Kazemiers anmeldelse af skaden til HDI-Gerling.

Det følger af forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, at hvis en skade inden forældelsesfristens udløb er anmeldt til selskabet, indtræder forældelse af krav, som skaden giver anledning til, tidligst 1 år efter selskabets meddelelse om, at det helt eller delvist afviser kravet.

Det fremgår bl.a. af forarbejderne til § 29, stk. 5, (LFF 2007-02-28 nr. 166, Ændring af forskellige lovbestemmelser om forældelse af fordringer m.v.), at det foreslås, at forældelsesfristen for så vidt angår krav mod et forsikringsselskab afbrydes foreløbigt allerede på det tidspunkt, hvor skaden, der ligger til grund for kravet, anmeldes til forsikringsselskabet. Det afgørende tidspunkt er tidspunktet, hvor anmeldelsen er kommet frem til selskabet. Der er tale om en udvidelse af adgangen til at afbryde forældelsen foreløbigt i forhold til den på daværende tidspunkt foreslåede nye forældelseslovs generelle regler om foreløbig afbrydelse.

Højesteret har bl.a. i dom af 23. januar 2018, som er refereret i UfR 2018.1506 H, udtalt sig nærmere om rækkevidden af bestemmelsen. Højesteret bemærkede, at under henvisning til, at forsikringsaftaleloven som udgangspunkt tager sigte på at regulere forholdet mellem forsikringstager og forsikringsselskab, må § 29, stk. 5, forstås således, at bestemmelsen, medmindre der er holdepunkter for andet, alene angår forholdet mellem forsikringstager og forsikringsselskabet. Højesteret fandt på den baggrund, at der ikke var grundlag for at udstrække § 29, stk. 5, til også at omfatte en situation, hvor en kommune, som havde et regreskrav overfor et ansvarsforsikringsselskab på baggrund af udbetalte sygedagpenge til en skadelidt, kunne påberåbe sig bestemmelsen.

British American Tobacco indtrådte den 18. september 2012 i Kazemiers ret mod HDI-Gerling i henhold til forsikringsaftalelovens § 95, stk. 2.

Retten finder, at British American Tobacco hermed indtrådte i Kazemiers krav mod HDI-Gerling på de vilkår, der var aftalt mellem dem.

Det vil sige, at forældelsesfristen for British American Tobaccos krav mod HDI-Gerling løb allerede fra skadens indtræden den 19. september 2011, uanset om British American Tobacco på dette tidspunkt var klar over sit krav. Udgangspunktet er herefter, at forældelsesfristen for British American Tobaccos krav mod HDI-Gerling udløb den 19. september 2014, jf. hertil UfR 2017.1787 H.

Det var således fra indtrædelsestidspunktet op til British American Tobacco selv at forfølge kravet mod HDI-Gerling, herunder at afbryde eller opnå suspension af forældelsesfristen.

Retten finder således, at der hverken i ordlyden af forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, eller § 95, stk. 2, eller i forarbejderne hertil er støtte for at kunne antage, at British American Tobacco kan støtte ret på Kazemiers anmeldelse af skaden til HDI-Gerling, uanset at British American Tobacco er indtrådt i Kazemiers ret mod forsikringsselskabet.

Retten finder på den baggrund, at forældelsen ikke har været suspenderet eller afbrudt over for HDI-Gerling ved det ovenfor beskrevne sagsforløb før, at British American Tobacco indgav stævning til Sø- og Handelsretten den 25. oktober 2016.

British American Tobaccos krav mod HDI-Gerling er derfor forældet.”

Parternes synspunkter

Appellanten, British American Tobacco Western Europe Commercial Trading Limited har til støtte for påstanden om admittering anført, at sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen, idet den rejser afgørende spørgsmål om såvel lovvalg (lex fori eller lex contractus) som om forældelse af forsikringskrav i de tilfælde, hvor en skadelidte er indtrådt i den sikredes krav mod forsikringsselskabet.

Lovvalgsspørgsmålet har stadig større betydning i kraft af den fortsat voksende grænseoverskridende handel og tjenesteydelsernes fri bevægelighed. En stigende del af danske virksomheder er forsikret i forsikringsselskaber, der er etableret i udlandet, og stadigt flere danske virksomheders forsikringsaftaler er i kraft heraf undergivet udenlandsk ret. Med den indankede dom har Sø- og Handelsretten skabt usikkerhed om, hvorvidt lovvalgs klausuler i sådanne aftaler mellem erhvervsdrivende kan tilsidesættes, hvis der indtræder en skade i et andet land end det land, hvis ret skal finde anvendelse på forsikringsaftalen. Enhver usikkerhed om lovvalg og lovvalgsaftalers gyldighed er egnet til at skabe stor forvirring og utryghed i praksis, og det synes derfor af største betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen, at Højesteret hurtigst muligt afklarer den tvivl om gældende ret, den indankede dom har skabt.

Forældelse af forsikringskrav har utvivlsomt også meget stor betydning i praksis, og enhver usikkerhed om, hvorvidt og hvornår det er nødvendigt for en skadelidt selv at afbryde en mulig forældelse trods indtræden i den sikredes ret mod forsikringsselskabet, bør afklares ved første lejlighed. Sø- og Handelsretten har med den indankede dom netop skabt en sådan usikkerhed om forståelsen af forsikringsaftalelovens § 29, stk. 5, sammenholdt med samme lov § 95, stk. 2. Denne usikkerhed kan let føre til, at der af et stort antal skadelidte anlægges en lang række retssager mod forsikringsselskaber alene med henblik på at afbryde en mulig forældelse – retssager, der i vidt omfang vil være ganske overflødige, såfremt Højesteret ændrer præmisserne for den indankede dom.

Indstævnte, HDI-Gerling Verzekering N.V., har oplyst ikke at have bemærkninger til spørgsmålet om admittering.

Højesterets begrundelse og resultat

Af retsplejelovens § 368, stk. 4, 2. pkt., som affattet ved lov nr. 84 af 28. januar 2014 om ændring af retsplejeloven mv. (Sagstilgangen til Højesteret), fremgår, at domme, der er afsagt af Sø- og Handelsretten, kan ankes til Højesteret,

”hvis sagen er af principiel karakter og har generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, eller hvis andre særlige grunde i øvrigt taler for, at sagen behandles af Højesteret som 2. instans.”

Den indankede dom angår navnlig spørgsmål om lovvalg og forældelse.

Højesteret finder, at betingelserne for anke til Højesteret ikke er opfyldt, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4, 2. pkt.

Højesteret afviser derfor anken, jf. retsplejelovens § 368, stk. 6, 2. pkt., jf. stk. 4, 2. pkt.

THI BESTEMMES:

Denne sag afvises fra Højesteret.

Publiceret til portalen d. 04-12-2019 kl. 12:53

Modtagere: Advokat (H) Jes Anker Mikkelsen, Advokat (H) Thomas Ryhl